

บทที่ 5

การวิเคราะห์ต้นทุนและการเปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน

จากการศึกษาต้นทุนการผลิตของผลผลิตจากมังเีี้ยง ของฟาร์มทั้ง 3 แห่งตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 4 จะเห็นได้ว่า การเลี้ยงมังเีี้ยงเพื่อผลิตผลผลิตจากรังมังเีี้ยงของแต่ละฟาร์มมีต้นทุนการผลิตแตกต่างกัน เนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ พอที่จะสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วิธีการเลี้ยงมังเีี้ยงและการจัดการ
2. ชุดหีบเลี้ยงและอุปกรณ์เลี้ยงมังเีี้ยงที่ใช้ในฟาร์ม
3. โครงสร้างของเงินลงทุนในกิจการของฟาร์ม
4. ส่วนประกอบของต้นทุน

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิธีการเลี้ยงผึ้งและการจัดการ

วิธีการเลี้ยงผึ้งและการจัดการซึ่งมีผลต่อต้นทุนการผลิตของผลผลิตจากผึ้งเลี้ยงของฟาร์มทั้ง 3 แห่ง
จะแสดงเปรียบเทียบดังต่อไปนี้

	สงวน-เม่าไทยฟาร์มผึ้ง	หลวงฟาร์มผึ้ง	ฟาร์มผึ้งมังกร
1. พันธุ์ผึ้ง	- ซื้อผึ้งแม่รังจากต่างประเทศ เพื่อเป็นแม่พันธุ์สำหรับเพาะ เลี้ยงผึ้งแม่รังเพื่อการขยาย รังต่อไป	- โต๊ะของผึ้งแม่รังจากต่าง ประเทศ ซึ่งนำเข้ามาโดย ฟาร์มอื่น แล้วนำมาเพาะ เลี้ยงเองเพื่อใช้เป็นแม่พันธุ์ สำหรับเพาะผึ้งแม่รังเพื่อ การขยายรัง	- ซื้อผึ้งแม่รังจากต่างประเทศ เพื่อเป็นแม่พันธุ์สำหรับเพาะ เลี้ยงผึ้งแม่รังเพื่อการขยาย รังต่อไป
2. การให้อาหารผึ้งในยาม ที่อาหารธรรมชาติขาด แคลน	- น้ำตาลใช้เลี้ยงผึ้ง 5 ๒ เดือน - เกล็ด ใช้เกล็ดธรรมชาติซึ่ง ดักเก็บเองเลี้ยงผึ้งเป็นเวลา 2 เดือน	- น้ำตาลใช้เลี้ยงผึ้ง 7 เดือน - เช่นเดียวกับ สงวน-เม่า ไทยฟาร์มผึ้ง	- ไม่เลี้ยงผึ้งด้วยน้ำตาลแต่จะ เคลื่อนย้ายรังผึ้งไปยังแหล่ง อาหารตามที่ต้องการ - เกล็ด ใช้เกล็ดเทียมโตแก่ อาหารผสมเกล็ดเลี้ยงผึ้ง เป็นเวลา 2 เดือน
3. การใช้แรงงาน - แรงงานทางตรง - แรงงานทางอ้อม	- ลูกจ้างประจำมีความรู้และ ความชำนาญในการทำงาน เลี้ยงผึ้ง เนื่องจากทำงาน กับฟาร์มมาเป็นเวลานาน และฟาร์มนี้เปิดดำเนินการ การมานานแล้ว - เจ้าของฟาร์มเป็นผู้ดูแล กิจการทั้งหมดของฟาร์ม มีการดูแลเอาใจใส่ และ การจัดการอย่างถูกต้อง เป็นผู้มีความรู้ความช าษาและมีความประ สิทธิภาพ - เกี่ยวกับการเลี้ยงผึ้งเป็น อย่างดี เนื่องจากทำงาน ด้านนี้มานานและใช้เวลา ทั้งหมดปฏิบัติงานในฟาร์ม	- ลูกจ้างประจำส่วนใหญ่มี ความชำนาญในการเลี้ยงผึ้ง น้อย เนื่องจากมีประสบการณ์ น้อย เพราะฟาร์มเพิ่งเปิด ดำเนินการกิจการได้เพียง 2 ปี - ผู้ดูแลกิจการของฟาร์มและ ควบคุมการปฏิบัติงานของ ลูกจ้างโตแก่ เจ้าของฟาร์ม ซึ่งเพิ่งจะครบเกษียณและ ออกมาตั้งฟาร์มเลี้ยงผึ้งเนื่อง จากเคยสนใจด้านนี้มาก่อน	- ลูกจ้างประจำขาดความรู้ใน เรื่องการเลี้ยงผึ้ง แต่มีความ ชำนาญในงานที่ได้รับมอบ หมาย - ผู้ดูแลกิจการของฟาร์มเป็นบิดา ของเจ้าของฟาร์ม ซึ่งได้รับมอบ หมายจากเจ้าของให้ทำหน้าที่ ต่าง ๆ แทน เจ้าของฟาร์มซึ่ง เป็นนักวิชาการของฟาร์มทำงาน อย่างอื่นด้วยและอยู่ห่างไกล ผู้ ได้รับมอบหมายดังกล่าวจึงขาด ความรู้ในเรื่องผึ้งและวิธีการ เลี้ยงผึ้ง

ชุดหีบเสียงและอุปกรณ์เสียงผึ้งที่ใช้ในฟาร์ม

	สงวน- เฝ้ายไทยฟาร์มผึ้ง	แสวงฟาร์มผึ้ง	ฟาร์มผึ้งมังกร
1. วัสดุที่ใช้ประกอบชุดหีบเสียงและอุปกรณ์	- สามารถหาวัสดุที่มีความคงทนถาวร และราคาถูกมาใช้ในฟาร์ม	- วัสดุชุดหีบเสียงผึ้งและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในราคาที่เหมาะสมกว่าฟาร์มอื่น ๆ	- สามารถหาวัสดุที่มีความคงทนถาวรและราคาถูกมาใช้ในฟาร์ม
2. การใช้ชุดหีบเสียงผึ้งและอุปกรณ์ต่าง ๆ -	- รู้จักวัสดุประสงค์และขอบเขตของการใช้ชุดหีบเสียงผึ้งและอุปกรณ์ ทำให้ยืดอายุการใช้งานของอุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ และมีการใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	- รู้จักวัสดุประสงค์และขอบเขตของการใช้ชุดหีบเสียงผึ้งและอุปกรณ์ทำให้ยืดอายุการใช้งานของอุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ และใช้อุปกรณ์เหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	- มีความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือเหล่านี้ไม่มากนัก
	- สามารถตัดแปลงอุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้กับงานได้หลาย ๆ อย่างในฟาร์ม	- ไม่สามารถตัดแปลงอุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้กับงานเสียงผึ้งหลาย ๆ อย่างได้	- ไม่สามารถตัดแปลงอุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้กับงานเสียงผึ้งหลาย ๆ อย่างได้เนื่องจากไม่มีเวลาศึกษามากนัก

โครงสร้างของเงินลงทุนในกิจการของฟาร์ม

สงวน- เฝ้ายไทยฟาร์มผึ้ง - เงินลงทุนทั้งหมดได้มาจากหุ้นส่วนทั้ง 2 คน

แสวงฟาร์มผึ้ง - เงินลงทุนส่วนหนึ่งได้มาจากเจ้าของฟาร์ม อีกส่วนหนึ่งได้มาจากภาครัฐมีธนาคารซึ่งมีต้นทุนค่าดอกเบี้ย

ฟาร์มผึ้งมังกร - เงินลงทุนทั้งหมดได้มาจากผู้เป็นเจ้าของ

ส่วนประกอบของต้นทุนการผลิตของผลผลิตจากผึ้งเลี้ยง

เนื่องจากในการผลิตผลผลิตจากผึ้งเลี้ยงของผู้เลี้ยงผึ้งทั้ง 3 แห่ง มีส่วนประกอบของต้นทุนการผลิตต่อรังแตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อที่จะได้ทราบถึงสาเหตุที่ทำให้ต้นทุนการผลิตแต่ละแห่งแตกต่างกัน จึงได้ทำการเปรียบเทียบส่วนประกอบของต้นทุนของฟาร์มเลี้ยงผึ้งทั้ง 3 แห่ง โดยคำนวณต้นทุนการผลิตแต่ละรายการเป็นอัตราส่วนร้อยละของต้นทุนการผลิตทั้งหมด เพื่อให้เห็นความแตกต่างชัดเจนดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.1 ต้นทุนการผลิตของผลผลิตจากฝ้ายเลี้ยงต่อ 1 ไร่ของฟาร์มฝ้ายทั้ง 3 แห่ง

รายการ	ล้งวน-เผ่าไทยฟาร์มฝ้าย		ล้งวางฟาร์มฝ้าย		ฟาร์มฝ้ายมังกร	
	326 ไร่		300 ไร่		200 ไร่	
	จำนวนเงิน (บาท)	%	จำนวนเงิน (บาท)	%	จำนวนเงิน (บาท)	%
ต้นทุนแปรได้						
- ค่าฝ้ายแม่ไร่และตัวฝ้าย	82.88	3.6	10.00	0.4	113.30	6.8
- ค่าอาหาร	283.83	12.5	235.28	8.6	29.30	1.7
- ค่าวัสดุสิ้นเปลือง	157.60	6.9	100.33	3.6	62.72	3.8
รวมต้นทุนแปรได้	524.31	23.0	345.61	12.6	205.32	12.3
ต้นทุนคงที่						
- ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ประจำ	386.96	17.0	448.58	16.4	332.66	20.0
- ค่าแรงงาน	817.18	35.9	831.20	30.3	606.00	36.4
- ค่าวัสดุค้ำกรรูก้าง	200.18	8.8	454.67	16.6	196.80	11.8
- ค่าน้ำมันและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับรถยนต์	178.46	7.8	104.43	3.8	128.47	7.7
- ค่าขนย้ายหีบเลี้ยงฝ้าย	28.99	1.3	126.67	4.6	25.00	1.5
- ค่าเช่าสถานที่วางหีบเลี้ยงฝ้าย	10.80	0.5	12.00	0.5	14.70	0.9
- ค่าเช่าสำนักงาน	44.17	1.9	200.00	7.3	75.00	4.5
- ค่าวัสดุสิ้นเปลือง	53.84	2.4	66.82	2.4	45.20	2.7
- ค่าซ่อมแซม	6.68	0.3	6.34	0.2	9.48	0.6
- ค่าน้ำค่าไฟ	2.00	0.1	6.24	0.2	1.62	0.1
- ดอกเบี้ยจ่าย	-	-	132.36	4.8	-	-
- เบ็ดเตล็ด	23.35	1.0	6.85	0.3	24.50	1.5
รวมต้นทุนคงที่	1,752.61	77.0	2,396.16	87.4	1,459.43	87.7
รวมต้นทุนทั้งหมด	2,276.92	100.0	2,741.77	100.0	1,664.75	100.0

จากตารางที่ 5.1 จะเห็นได้ว่า

1. แลวงฟาร์มผึ้งมีต้นทุนการผลิตของผลผลิตจากผึ้งเลี้ยงสูงที่สุดคือรังละ 2,741.77 บาท ประกอบด้วยต้นทุนแปรได้ 345.61 บาทหรือเท่ากับ 12.6% ของต้นทุนทั้งหมด และต้นทุนคงที่ 2,396.16 บาทหรือเท่ากับ 87.4% ของต้นทุนทั้งหมด เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเพื่อเปรียบเทียบกับฟาร์มอื่นอีก 2 ฟาร์ม แลวงฟาร์มผึ้งมีส่วนประกอบของต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าฟาร์มทั้ง 2 ดังนี้
  - ก. ค่าวัสดุการลูกจ้ำง ซึ่งมีต้นทุนต่อรัง 454.67 บาทหรือเท่ากับ 16.6% ของต้นทุนทั้งหมด เนื่องจากฟาร์มมีลูกจ้ำงประจำถึง 8 คน ค่าวัสดุการที่ให้แก่ลูกจ้ำงจึงผันแปรไปตามจำนวนลูกจ้ำงที่ว่าจ้ำง ซึ่งฟาร์มมีจำนวนลูกจ้ำงประจำมากกว่าฟาร์มอื่น
  - ข. ค่าขนย้ายหีบเลี้ยงผึ้ง มีต้นทุนต่อรัง 126.67 บาทหรือเท่ากับ 4.6% ของต้นทุนทั้งหมด เนื่องจากฟาร์มต้องมีการขนย้ายรังผึ้งเพื่อหมียาฆ่าแมลงรอบ ๆ บริเวณลานเลี้ยงผึ้งและขนย้ายกลับหลังจากพ้นระยะอันตราย ในขณะที่ฟาร์มอื่นทั้ง 2 ฟาร์มไม่มีการขนย้ายสำหรับกรณีนี้
  - ค. ค่าเช่าสำนักงาน มีต้นทุนต่อรัง 200.- บาท หรือ 7.3% ของต้นทุนทั้งหมด ฟาร์มจ่ายค่าเช่าบ้านพร้อมที่ดินบริเวณ 3 ไร่สำหรับเป็นที่ทำการของฟาร์ม ค่าเช่าที่จ่ายได้จ่ายสำหรับบริเวณบางส่วนที่ไม่ใช่ประโยชน์ (เป็นที่ดินว่างเปล่ารอซื้อ ๆ บริเวณที่ทำการ)
  - ง. ค่าน้ำค่าไฟ มีต้นทุนต่อรัง 6.24 บาทหรือ 0.2% ของต้นทุนทั้งหมด ฟาร์มจ่ายค่าน้ำสูงเนื่องจากมีการใช้น้ำมากกว่าฟาร์มอื่น เช่นการทำความสะอาดคอนน้ำหวาน นอกเหนือจากการล้างด้วยธรรมดาก็ยังมีการต้มฆ่าเชื้อโรค สำหรับค่าไฟเป็นผลเนื่องจากการมีบริเวณพื้นที่ทำการของฟาร์มกว้างจึงมีการใช้ไฟเพื่อให้ความสว่างมากขึ้นด้วย
  - จ. ดอกเบี้ยจ่าย มีต้นทุนต่อรัง 132.36 บาท หรือเท่ากับ 4.8% ของต้นทุนทั้งหมด เนื่องมาจากการมีโครงสร้างของเงินลงทุนแตกต่างจากฟาร์มอื่น คือมีการกู้ยืมเงินจากรธนาคารนอกเหนือจากเงินลงทุนของผู้เป็นเจ้าของ

2. สิ่งวน-เผ่าไทยฟาร์มผึ้ง มีต้นทุนการผลิตของผลผลิตจากผึ้งเลี้ยงสูงเป็นอันดับ 2 คือรังละ 2,276.92 บาท ประกอบด้วยต้นทุนแปรได้ 524.31 หรือเท่ากับ 23.0% ของต้นทุนทั้งหมดและต้นทุนคงที่ 1,752.61 บาทหรือเท่ากับ 77.0% ของต้นทุนทั้งหมด เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเปรียบเทียบกับฟาร์มอื่นอีก 2 ฟาร์ม สิ่งวน-เผ่าไทยฟาร์มผึ้งมีส่วนประกอบของต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าฟาร์มทั้ง 2 ดังนี้

ก. ค่าอาหาร มีต้นทุนต่อรัง 283.83 บาทหรือเท่ากับ 12.5% ของต้นทุนทั้งหมด เป็นต้นทุนค่าน้ำตาลที่ใช้เลี้ยงผึ้งที่ยกมาตอนต้นงวดซึ่งมีจำนวนถึง 162 รัง และผึ้งที่ขยายรังเพิ่มในระหว่างปีซึ่งมีจำนวนรังผึ้งสูงกว่าฟาร์มอื่น ๆ

ข. ค่าวัสดุสิ้นเปลือง (ต้นทุนแปรได้) มีต้นทุนรังละ 157.60 บาทหรือเท่ากับ 6.9% ของต้นทุนทั้งหมด เป็นค่าคอนสำหรับรังผึ้งที่ขายในระหว่างปี ซึ่งในปีนี้ฟาร์มมีจำนวนรังผึ้งที่ขายมากกว่าฟาร์มอื่นทั้ง 2 ฟาร์ม

ค. ค่าน้ำมันรถและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับรถยนต์ มีต้นทุนรังละ 178.46 บาทหรือเท่ากับ 7.8% ของต้นทุนทั้งหมด เป็นค่าน้ำมันสำหรับรถยนต์ที่ใช้เครื่องเบนซิน ขณะที่ฟาร์มอื่นทั้ง 2 ฟาร์มใช้รถเครื่องยนต์ดีเซล

3. ฟาร์มผึ้งมังกรมีต้นทุนการผลิตของผลผลิตจากผึ้งเลี้ยงต่อรังต่ำสุดคือรังละ 1,664.75 บาท ประกอบด้วยต้นทุนแปรได้ 205.32 บาทหรือเท่ากับ 12.3% ของต้นทุนทั้งหมดและต้นทุนคงที่ 1,459.43 หรือเท่ากับ 87.7% ของต้นทุนทั้งหมด เมื่อเปรียบเทียบกับฟาร์มอื่นอีก 2 ฟาร์ม ฟาร์มผึ้งมังกรมีส่วนประกอบของต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าฟาร์มทั้ง 2 ดังนี้

ก. ค่าผึ้งแม่รังและตัวผึ้ง มีต้นทุนต่อรัง 113.30 บาทหรือเท่ากับ 6.8% ของต้นทุนทั้งหมด ซึ่งเป็นต้นทุนค่าผึ้งแม่รังที่สั่งซื้อมาจากต่างประเทศเพื่อเป็นแม่พันธุ์ในการขยายรังต่อ ๆ ไป นอกจากนี้เป็นค่าเพาะเลี้ยงผึ้งแม่รังตัวใหม่สำหรับเปลี่ยนผึ้งแม่รังตัวเดิมของรังผึ้งที่ยกมาตอนต้นงวด ซึ่งจำนวนถึง 90 รัง

ข. ค่าเสื่อมราคา มีต้นทุนต่อรัง 332.66 บาทหรือเท่ากับ 20.0% ของต้นทุนทั้งหมด เป็นผลเนื่องมาจากมูลค่าของสินทรัพย์ประจำรัง ฟาร์มใช้อุปกรณ์การเลี้ยงผึ้งบางอย่างที่มีขนาดเกินกำลังผลิต เช่น ไข่ถึงล้นน้ำผึ้งขนาด 24 คอน สำหรับปริมาณผลิตน้ำผึ้งในปี

3,580 กิโลกรัม ในขณะที่ส่งวน-เผ่าไทยฟาร์มผึ้งใช้ถังใส่สแตนเลสขนาด 3 คอนจำนวน 2 ถัง สำหรับปริมาณผลิตน้ำผึ้ง 8,180 กิโลกรัม

ค. ค่าแรงงาน มีต้นทุนต่อรัง 606.- บาทหรือเท่ากับ 36.4% ของต้นทุนทั้งหมด เนื่องจากฟาร์มจ่ายค่าแรงงานทางตรงแก่ลูกจ้างประจำเฉลี่ยคนละ 1,500.- บาทต่อเดือน ในขณะที่ส่งวน-เผ่าไทยฟาร์มผึ้งจ่ายเฉลี่ยคนละ 1,300.- บาทต่อเดือน และแล้ววงฟาร์มผึ้งจ่ายเฉลี่ยคนละ 1,312.50 บาทต่อเดือน

ง. ค่าเช่าสถานที่วางหีบเลี้ยงผึ้ง มีต้นทุนต่อรัง 14.70 บาทหรือเท่ากับ 0.9% ของต้นทุนทั้งหมด เนื่องจากฟาร์มใช้หีบเลี้ยงผึ้งเป็นค่าตอบแทนแห่งละ 7 กิโลกรัม ซึ่งคิดเป็นมูลค่าโดยใช้ราคาขายของน้ำผึ้ง ณ ที่ฟาร์ม ราคาขายน้ำผึ้งของฟาร์มกิโลกรัมละ 140.- บาท ซึ่งสูงกว่าฟาร์มอื่น ๆ ทั้ง 2 ฟาร์ม

จ. ค่าวัสดุสิ้นเปลือง (ต้นทุนคงที่) มีต้นทุนต่อรัง 45.20 บาทหรือเท่ากับ 2.7% ของต้นทุนทั้งหมด ซึ่งฟาร์มจ่ายค่าวัสดุบางอย่างในราคาที่สูงกว่า เนื่องจากต้องการใช้วัสดุที่มีคุณภาพดี นอกจากนี้ปริมาณการใช้วัสดุสิ้นเปลืองต่อปริมาณรังผึ้งของฟาร์มสูงกว่าฟาร์มอื่น เนื่องจากความสูญหายและเสียหายขณะปฏิบัติงาน ซึ่งเกิดจากความไม่ระมัดระวังของผู้ใช้

ฉ. ค่าซ่อมแซม มีต้นทุนต่อรัง 9.48 บาทหรือเท่ากับ 0.6% ของต้นทุนทั้งหมด เนื่องจากฟาร์มได้เปลี่ยนวัสดุที่ใช้ประกอบเป็นชุดหีบเลี้ยงจากไม้ฉำฉามาใช้ไม้สักแทน ชุดหีบเลี้ยงผึ้งที่ทำด้วยไม้ฉำฉาไม้คงทนถาวรทำให้มีการซ่อมแซมมากในปีนี้

การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตของผลผลิตจากผึ้งเลี้ยง

นอกเหนือจากการที่ต้นทุนการผลิตของผลผลิตจากผึ้งเลี้ยงต่อรังของผู้เลี้ยงผึ้งทั้ง 3 แห่ง จะแตกต่างกันด้วยเหตุผลที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น ต้นทุนการผลิตของแต่ละฟาร์มจะแตกต่างกันได้อีก ขึ้นอยู่กับรายได้ที่ได้จากการผลิตด้วย เนื่องจากรายได้จากการผลิตผลผลิตจากผึ้งเลี้ยงมีหลายชนิดและไม่สามารถแยกต้นทุนการผลิตของผลผลิตแต่ละชนิดได้ ดังนั้นในการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตของผลผลิตจากผึ้งเลี้ยงแต่ละแห่ง เพื่อจะ เสนอแนวทางการลดต้นทุนของแต่ละฟาร์ม จึงต้องทำการเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตกับรายได้จากการผลิตผลผลิตจากผึ้งเลี้ยงต่อ 1 รัง โดยคำนวณต้นทุนการผลิตแต่ละรายการเป็นอัตราส่วนร้อยละ ของรายได้รวม (ตารางที่ 5.2) พร้อมทั้งวิเคราะห์ถึงสาเหตุต่าง ๆ และเสนอข้อ เสนอแนะ

ตารางที่ 5.2 รายได้ ต้นทุน และกำไรสุทธิของผลผลิตจากฝั่งเลี้ยงคอก 1 ไร่ของฟาร์มฝั่งทั้ง 3 แห่ง

รายการ	ฝั่ง- เม้า ไทยฟาร์มฝั่ง		แสงฟาร์มฝั่ง		ฟาร์มฝั่งมังกร	
	326 ไร่		300 ไร่		200 ไร่	
	จำนวนเงิน (บาท)	%	จำนวนเงิน (บาท)	%	จำนวนเงิน (บาท)	%
รายได้						
- ฟ้าฝั่ง	2,351.29	60.3	1,608.00	49.0	2,145.70	87.8
- ใยฝั่ง	20.25	0.6	13.00	0.4	13.50	0.6
- ฝั่งแม่รังและรังฝั่ง	923.47	23.7	130.50	4.0	183.75	7.5
- รังฝั่งที่ขยายจำนวนเพิ่มขึ้น	492.64	12.6	1,500.00	45.7	100.0	4.1
- อาหารตัวอ่อน	79.75	2.0	-	-	-	-
- เกสรดอกไม้	31.90	0.8	28.67	0.9	-	-
รวมรายได้	3,899.30	100.0	3,280.17	100.0	2,442.95	100.0
ต้นทุน						
ต้นทุนแปรได้						
- ค่าฝั่งแม่รังและตัวฝั่ง	82.88	2.1	10.00	0.3	113.30	4.6
- ค่าอาหาร	283.83	7.3	235.28	7.2	29.30	1.2
- ค่าวัสดุสิ้นเปลือง	157.60	4.0	100.33	3.0	62.72	2.6
รวมต้นทุนแปรได้	524.31	13.4	345.61	10.5	205.32	8.4
ต้นทุนคงที่						
- ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ประจำ	386.96	9.9	448.58	13.7	332.66	13.6
- ค่าแรงงาน	817.18	21.0	831.20	25.3	606.00	24.8
- ค่าวัสดุบริการถูกจ้าง	200.18	5.1	454.67	13.9	196.80	8.0
- ค่าน้ำมันและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับรถยนต์	178.46	4.6	104.43	3.2	128.47	5.3
- ค่าขนย้ายดินเลี้ยงฝั่ง	28.99	0.7	126.67	3.9	25.00	1.0
- ค่าเช่าสถานที่วางดินเลี้ยงฝั่ง	10.80	0.3	12.00	0.4	14.70	0.6
- ค่าเช่าสำนักงาน	44.17	1.1	200.00	6.1	75.00	3.1
- ค่าวัสดุสิ้นเปลือง	53.84	1.4	66.82	2.0	45.20	1.8
- ค่าซ่อมแซม	6.68	0.2	6.34	0.2	9.48	0.4
- ค่าน้ำค่าไฟ	2.00	0.1	6.24	0.2	1.62	0.1
- ดอกเบี้ยจ่าย	-	-	132.36	4.0	-	-
- เบ็ดเตล็ด	23.35	0.6	6.85	0.2	24.50	1.0
รวมต้นทุนคงที่	1,752.61	45.0	2,396.16	73.1	1,459.43	59.7
รวมต้นทุนทั้งหมด	2,276.92	58.4	2,741.77	83.6	1,664.75	68.1
กำไรสุทธิ	1,622.38	41.6	538.40	16.4	778.20	31.9

จากตารางที่ 5.2 จะเห็นได้ว่า แล่งฟาร์มผึ้งมีต้นทุนการผลิตของผลผลิตจากผึ้งเลี้ยง 1 รัง สูงที่สุดคือรังละ 2,741.77 บาทหรือเท่ากับ 83.6% ของรายได้รวม

ล่งวน-เผ่าไทยฟาร์มผึ้งมีต้นทุนการผลิตของผลผลิตจากผึ้งเลี้ยงต่อ 1 รังเป็น อันดับ 2 คือ รังละ 2,276.92 บาท หรือเท่ากับ 58.4% ของรายได้รวม

ฟาร์มผึ้งมังกรมีต้นทุนการผลิตของผลผลิตจากผึ้งเลี้ยงต่อ 1 รังต่ำที่สุดคือ รังละ 1,664.75 บาทหรือเท่ากับ 68.1% ของรายได้รวม

เนื่องจากต้นทุนการผลิตของผลผลิตจากผึ้งเลี้ยงต่อ 1 รัง ของฟาร์มผึ้งทั้ง 3 แห่ง ที่ปรากฏดังตารางที่ 5.1 และ 5.2 ประกอบด้วยต้นทุนที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน ดังนั้น ถ้าหากว่าพิจารณาเฉพาะต้นทุนที่เป็นตัวเงินแต่เพียงอย่างเดียวก็จะมีผลให้ต้นทุนการผลิตของ ผลผลิตจากผึ้งเลี้ยงต่อ 1 รังต่ำไปจากที่แสดงไว้ในตารางที่ 5.1 และ 5.2 นอกจากนี้จำนวน รายได้รวมเป็นผลรวมของมูลค่าของผลผลิตแต่ละชนิดที่ได้จากรังผึ้ง ซึ่งมูลค่าผลผลิตแต่ละชนิด ได้จากการนำจำนวนผลผลิตคูณด้วยราคาขาย ณ ที่ฟาร์ม ซึ่งราคาขายของแต่ละฟาร์มจะ ต่างกัน ดังนั้นถ้าราคาขาย ณ ที่ฟาร์มของผลผลิตชนิดต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปจากที่กล่าวมาใน บทที่ 4 จะมีผลให้ต้นทุนการผลิตต่อรายได้รวมของแต่ละฟาร์มจะแตกต่างกันไปจากที่แสดงไว้ใน ตารางที่ 5.2 ด้วย

การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตของผลผลิตจากผึ้งเลี้ยงของผู้เลี้ยงผึ้งทั้ง 3 แห่งมีดังนี้

1. แล่งฟาร์มผึ้ง

จากตารางที่ 5.2 จะเห็นว่าแล่งฟาร์มผึ้งมีต้นทุนการผลิตของผลผลิตจากผึ้งเลี้ยงต่อรังสูง คือรังละ 2,741.77 บาทหรือเท่ากับ 83.6% ของรายได้รวม ซึ่งประกอบด้วย ต้นทุนแปรได้ 345.61 บาทหรือเท่ากับ 10.5% ของรายได้รวมและต้นทุนคงที่ 2,396.16 บาท หรือเท่ากับ 73.1% ของรายได้รวม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของอัตราส่วนร้อยละของ ต้นทุน การผลิตต่อรายได้รวม จะเห็นได้ว่าต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่ได้แก่ ค่าแรงงานและค่าวัสดุการ ลูกจ้าง 39.2% ของรายได้รวม ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ประจำ 13.7% ของรายได้รวม ค่าอาหาร 7.2% ของรายได้รวม

การที่ต้นทุนการผลิตของผลผลิตจากฝั่งเลี้ยงต่อรายได้รวมของแฉวงฟาร์มฝั่ง
สูงที่สุด เนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

ก. ต้นทุนค่าแรงงานและค่าสวัสดิการลูกจ้างสูง สาเหตุที่ทำให้ต้นทุนค่า
แรงงานและค่าสวัสดิการลูกจ้างสูงเนื่องมาจาก

- 1) ใช้จำนวนลูกจ้างเลี้ยงฝั่งมาก ในการเลี้ยงฝั่งของแฉวงฟาร์มฝั่ง
ใช้ลูกจ้างประจำทั้งหมด 8 คน สำหรับการเลี้ยงฝั่ง 300 ไร่ หรือใช้ลูกจ้าง 1 คนต่อการ
เลี้ยงฝั่ง 37½ ไร่ (लगวน-เผ่าไทยฟาร์มฝั่งและฟาร์มฝั่งมังกรใช้ลูกจ้างประจำ 1 คนต่อการ
เลี้ยงฝั่ง 81½ ไร่ และ 66 $\frac{2}{3}$ ไร่ ตามลำดับ)
- 2) อัตราค่าจ้างแรงงานสูง จากการเปรียบเทียบอัตราค่าจ้างแรงงาน
ของแฉวงฟาร์มฝั่งกับผู้เลี้ยงฝั่งอื่น ๆ พบว่า แฉวงฟาร์มฝั่งจ่ายค่าแรงงานแก่ลูกจ้างประจำใน
อัตราที่สูงกว่าฟาร์มอื่นคืออยู่ในระหว่าง 1,000 - 3,000 บาทต่อเดือน ในขณะที่लगวน-เผ่า
ไทยฟาร์มฝั่งและฟาร์มฝั่งมังกรจ่ายในอัตรา 800 - 2,000 บาทต่อเดือน
- 3) ค่าสวัสดิการลูกจ้างสูง เนื่องจากมีการว่าจ้างลูกจ้างประจำจำนวนมาก
มาก ค่าสวัสดิการซึ่งแปรผันโดยตรงกับจำนวนลูกจ้างประจำที่ว่าจ้างจึงสูงตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ การลดต้นทุนค่าแรงงานและค่าสวัสดิการลูกจ้างอาจ
ทำได้โดยการฝึกอบรมให้ลูกจ้างมีความรู้ ความชำนาญในงานที่ทำและทำงานให้ได้ประสิทธิภาพ
มากขึ้น รวมทั้งการลดการว่าจ้างลูกจ้างประจำลงให้มีจำนวนพอดีกับงานประจำที่ต้องทำใน
ฟาร์ม ซึ่งถ้าหากเกิดกรณีที่ต้องการใช้แรงงานมากเพราะงานมากหรือเร่งด่วนก็อาจทำการว่า
จ้างลูกจ้างรายวันมาช่วยงานในฟาร์ม การลดจำนวนลูกจ้างประจำลงนอกจากจะลดต้นทุนค่า
แรงงานซึ่งต้องจ่ายเป็นจำนวนคงที่ทุกเดือนแล้วยังสามารถลดต้นทุนค่าสวัสดิการที่ให้แก่ลูกจ้าง
เหล่านี้ด้วย

ข. ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ประจำสูง เนื่องจาก

- 1) มูลค่าของสินทรัพย์ประจำสูง ในการเลี้ยงฝั่งของแฉวงฟาร์มฝั่งใช้
ชุดหีบเลี้ยงฝั่งและอุปกรณ์การเลี้ยงฝั่งที่มีราคาสูงกว่าฟาร์มอื่น ๆ ซึ่งชุดหีบเลี้ยง ได้จ้างบุคคล
ภายนอกทำโดยเหมาทั้งค่าแรงและค่าของ ส่วนอุปกรณ์บางอย่างสั่งซื้อจากต่างประเทศ ซึ่งมี
ราคาแพงเพราะต้องเสียค่าขนส่ง

2) จำนวนรังผึ้งที่จะสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้มีจำนวนต่ำ ซึ่งมีผลทำให้ปริมาณผลผลิตที่ได้จากรังผึ้งต่ำไปด้วย ในการเลี้ยงผึ้งของฟาร์มเนื่องจากในปีนี้ได้มีการรวมรังผึ้งก่อนเข้าสู่ฤดูการเก็บน้ำหวาน จำนวนรังผึ้งที่ลดลงเนื่องจากการรวมรังทำให้ฟาร์มไม่สามารถใช้สินทรัพย์ประจำเดือนกำลังการผลิตตามจำนวนของชุดหีบเลี้ยงและขนาดของอุปกรณ์การเลี้ยงผึ้งต่าง ๆ ได้ จึงทำให้ต้นทุนค่าเสื่อมราคามีจำนวนสูง

ข้อเสนอแนะ การลดต้นทุนค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ประจำ อาจทำได้โดยลดต้นทุนสินทรัพย์ประจำด้วยการหาแหล่งซื้อใหม่ที่มีราคาถูกกว่าหรือจัดหาวัสดุมาทำเองโดยอาศัยแรงงานจ้างในฟาร์ม ซึ่งจะช่วยให้ลดต้นทุนค่าเสื่อมราคาลงได้บ้าง นอกจากนี้ควรเพิ่มปริมาณจำนวนรังผึ้งให้เพียงพอจนสามารถทำการเลี้ยงผึ้งได้เต็มทีตามจำนวนของชุดหีบเลี้ยงและขนาดของอุปกรณ์การเลี้ยง ซึ่งถ้าหากว่าฟาร์มสามารถนำผึ้งจำนวน 300 รังเข้าสู่ฤดูการเก็บน้ำหวานจนสามารถเก็บเกี่ยวน้ำผึ้งได้เฉลี่ยต่อรังเท่ากับจำนวนที่ผึ้ง 200 รังเก็บได้ในปีนี้คือเฉลี่ยรังละ 30.0 กิโลกรัม จะทำให้อัตราส่วนร้อยละของต้นทุนค่าเสื่อมราคาต่อรายได้รวมลดลงจาก 13.7 เป็น 9.1 (ตารางที่ 5.3)

ค. ค่าอาหารมีราคาลู่สูง ได้แก่ ค่าน้ำตาล เนื่องจากฟาร์มใช้น้ำตาลจำนวนมากเลี้ยงผึ้ง ซึ่งซื้อมาในราคากิโลกรัมละ 11.- บาท จึงทำให้ต้นทุนการผลิตต่อรังสูง แต่ถ้าหากฟาร์มสามารถซื้อน้ำตาลได้ต่ำกว่ากิโลกรัมละ 11.- บาทแล้ว จะผลทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงด้วย

ข้อเสนอแนะ หาแหล่งซื้อน้ำตาลได้ในราคาถูกกว่าใช้ในฟาร์ม นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว แลวงฟาร์มผึ้งมีต้นทุนบางอย่างที่ทำให้ต้นทุนการผลิตต่อรังสูง เมื่อเปรียบเทียบกับฟาร์มอื่น ได้แก่

ก) ดอกเบี้ยจ่าย มีต้นทุนต่อรัง 132.36 บาทหรือเท่ากับ 4.0% ของรายได้รวม ดังนั้นถ้าหากฟาร์มสามารถลดต้นทุนจำนวนนี้ได้ จะทำให้ฟาร์มมีต้นทุนการผลิตต่อรังเป็น 2,609.41 บาทหรือเท่ากับ 79.6% ของรายได้รวม ถ้าไรลู่หรือจะสูงเพิ่มขึ้นจาก 16.4% ของรายได้รวมเป็น 20.4% ของรายได้รวม

ข้อ เสนอแนะ การลดต้นทุนดอกเบี๋ยจ่ายอาจทำได้โดยขยายผลผลิตของฟาร์มเป็นเงินสด การหารายได้จากผลผลิตชนิดอื่นของรังผึ้งนอกเหนือจากน้ำผึ้ง เช่น รังผึ้ง ผึ้งแม่รัง อาหารตัวอ่อน เป็นต้น เพื่อที่จะนำเงินรายได้เหล่านี้มาจ่ายค่าใช้จ่ายคงที่ที่เกิดขึ้นทุกเดือนโดยไม่ต้องกู้ยืมธนาคาร

ข) ค่าเช่าสำนักงาน มีต้นทุนต่อรัง 200.- บาทหรือเท่ากับ 6.1% ของรายได้รวม เนื่องจากฟาร์มต้องจ่ายค่าเช่าสำหรับพื้นที่บางส่วนที่ฟาร์มไม่ได้ใช้ประโยชน์

ข้อ เสนอแนะ ควรลดต้นทุนค่าเช่าสำนักงานด้วยการใช้พื้นที่ที่เช่าให้เป็นประโยชน์มากที่สุด หรือเช่าสถานที่ให้มีขนาดพอเหมาะกับงานของฟาร์ม

2. ฟาร์มผึ้งมังกร

จากตารางที่ 5.2 จะเห็นว่า ฟาร์มผึ้งมังกรมีต้นทุนการผลิตของผลผลิตจากผึ้งเลี้ยงต่อรัง 1,664.75 บาทหรือเท่ากับ 68.1% ของรายได้รวม ซึ่งประกอบด้วยต้นทุนแปรได้ 205.32 บาทหรือเท่ากับ 8.4% ของรายได้รวม และต้นทุนคงที่ 1,459.43 บาทหรือเท่ากับ 59.7% ของรายได้รวม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของอัตราส่วนร้อยละของต้นทุนการผลิตต่อรายได้รวมแล้ว จะเห็นได้ว่าต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่ได้แก่ ค่าแรงงานและค่าสวัสดิการลูกจ้าง 32.8% ของรายได้รวม ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ 13.6% ของรายได้รวม ค่าน้ำหนักรถยนต์และค่าขนย้ายหีบเลี้ยงผึ้ง 6.3% ของรายได้รวม

การที่ค่าแรงงานและค่าสวัสดิการลูกจ้าง ตลอดจนค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ประจําสูงถึง 46.4% ของรายได้รวม เนื่องจากในการเลี้ยงผึ้งในปีของฟาร์มผึ้งมังกรสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตจากจำนวนรังผึ้งที่มีจำนวนน้อย ซึ่งเป็นผลจากการรวมรังผึ้งก่อนเข้าสู่ฤดูการเก็บน้ำหนักจากจำนวน 200 รังเหลือเพียง 100 รัง จำนวนรังผึ้งที่ลดลงคิดเป็น 50% ของกำลังการผลิตตามจำนวนของชุดหีบเลี้ยงและขนาดอุปกรณ์เลี้ยงผึ้ง กล่าวคือ ฟาร์มผึ้งมังกรทำการเลี้ยงผึ้ง 200 รังตามจำนวนของชุดหีบเลี้ยงและขนาดของอุปกรณ์ที่มีอยู่ แต่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตจากรังผึ้งได้เพียง 100 รัง จึงทำให้ฟาร์มผึ้งมังกรมีต้นทุนค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ประจําและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจ้างแรงงานที่จ่ายคงที่ทุกเดือนสูง

ข้อ เสนอแนะ ถ้าฟาร์มผึ้งมังกรสามารถเพิ่มปริมาณจำนวนรังผึ้งให้เพียงพอจนสามารถทำการเลี้ยงผึ้งได้เต็มทีตามจำนวนของชุดหีบเลี้ยงและขนาดของอุปกรณ์ หรือสามารถรักษาค่าจางรังผึ้งที่เลี้ยงทั้งหมดให้แข็งแรงเพียงพอที่จะนำไปเก็บน้ำหวานได้ 200 รัง และจำนวนรังผึ้งทั้งหมด 200 รังนี้ สามารถเก็บเกี่ยวน้ำผึ้งได้โดยเฉลี่ยต่อรังเท่ากับจำนวนที่ผึ้ง 100 รังเก็บได้ในปีนี้ คือเฉลี่ยรังละ 35.80 กิโลกรัม จะทำให้ต้นทุนค่าแรงงานและค่าสวัสดิการลูกจางลดลงจาก 32.8% ของรายได้รวมเป็น 15.8% ของรายได้รวม และค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ประจำลดลงจาก 13.6% ของรายได้รวมเป็น 6.5% ของรายได้รวม (ตารางที่ 5.3)

3. ส่งวน-เผ่าไทยฟาร์มผึ้ง

จากตารางที่ 5.2 ส่งวน-เผ่าไทยฟาร์มผึ้ง มีต้นทุนการผลิตของผลผลิตจากผึ้งเลี้ยงต่อรายได้รวมต่ำสุดคือ 58.4% ของรายได้รวม ประกอบด้วยต้นทุนแปรได้ 13.4% ของรายได้รวมและต้นทุนคงที่ 45.0% ของรายได้รวม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของอัตราส่วนร้อยละของต้นทุนการผลิตต่อรายได้รวมแล้ว จะเห็นได้ว่าต้นทุนส่วนใหญ่ได้แก่ ค่าแรงงานและค่าสวัสดิการลูกจาง 26.1% ของรายได้รวม ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ประจำ 9.9% ของรายได้รวม ค่าอาหาร 7.3% ของรายได้รวม

การที่อัตราส่วนร้อยละของต้นทุนการผลิตของผลผลิตจากผึ้งเลี้ยงต่อรายได้รวมต่ำสุดเนื่องมาจาก

ก. ลูกจางมีความรู้ความชำนาญในงานที่ทำสูง เนื่องจากทำงานกับฟาร์มนี้มานานแล้ว ประกอบกับการทำงานอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของเจ้าของฟาร์ม ซึ่งเป็นนักวิชาการผู้มีความรู้ความชำนาญ และมีประสบการณ์ในเรื่องการเลี้ยงผึ้งเป็นอย่างดี

ข. อัตราค่าจ้างแรงงานต่ำ การเลี้ยงผึ้งของฟาร์มมีการว่าจ้างลูกจางประจำโดยจ่ายค่าแรงงานในอัตราต่ำกว่าฟาร์มอื่นคือ อัตราค่าจ้างแรงงานจะอยู่ในช่วง 800 - 2,000.- บาทต่อเดือนต่อคน หรือจ่ายโดยเฉลี่ยคนละ 1,300.- บาทต่อเดือน

ค. ลังวน- เผ่าไทยฟาร์มผึ้งทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากรังผึ้งได้หลายชนิด และเป็นปริมาณมาก

การเลี้ยงผึ้งของฟาร์มนี้อาศัยหลักวิชาการและมีทักษะในการประกอบการเป็นอย่างดี เนื่องจากลังวน- เผ่าไทยฟาร์มผึ้งมีระบบการบริหารงานที่ดี เจ้าของฟาร์มใช้เวลาทั้งหมดทำงานในฟาร์ม เข้าใจถึงภาวะการผลิตทำให้ได้ผลผลิตมากและมีการแยกรังผึ้งอยู่เรื่อย ๆ โดยอาศัยเทคนิคและกรรมวิธีต่าง ๆ เพื่อขยายการผลิตและเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องการเลี้ยงผึ้งและการจัดการกับรังผึ้ง นอกจากนี้ยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการใช้อุปกรณ์การเลี้ยงผึ้งต่าง ๆ ซึ่งสามารถดัดแปลงและใช้อุปกรณ์เหล่านั้นอย่างมีประสิทธิภาพสูง จึงมีผลทำให้ต้นทุนสินทรัพย์ประจำตัว ต้นทุนค่าเสื่อมราคาก็ต่ำด้วย

ข้อเสนอนะ ลังวน- เผ่าไทยฟาร์มผึ้ง อาจทำการลดต้นทุนการผลิตของผลผลิตจากรังผึ้งได้ดังนี้

ก) ต้นทุนค่าอาหาร ได้แก่ ค่าน้ำตาล ซึ่งปริมาณน้ำตาลที่ให้มีผลโดยตรงต่อการเพิ่มประชากรของผึ้ง เพื่อการขยายรังและการผลิตอาหารตัวอ่อน ในปีทำการศึกษาฟาร์มซื้อน้ำตาลในราคาก็โลกรัมละ 11.- บาท ซึ่งถ้าหากฟาร์มสามารถลดต้นทุนค่าน้ำตาลโดยซื้อได้ในราคาที่ต่ำกว่าก็โลกรัมละ 11.- บาทแล้ว จะมีผลทำให้ต้นทุนการผลิตผลผลิตจากผึ้งลดลงด้วย

ข) ต้นทุนค่าน้ำมันรถยนต์ หลักการจัดการของฟาร์มอันหนึ่งคือ การเคลื่อนย้ายรังอยู่ตลอดเวลา ค่าน้ำมันและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับรถยนต์จึงสูง ประกอบกับฟาร์มใช้รถยนต์เบนซินซึ่งทำให้ต้นทุนค่าน้ำมันสูงมาก ดังนั้นถ้าหากฟาร์มสามารถลดต้นทุนราคาน้ำมันต่อกิโลลิตรได้ ด้วยการเปลี่ยนไปใช้รถยนต์ดีเซลหรือเปลี่ยนจากการใช้น้ำมันเป็นใช้แก๊ส (ซึ่งจะทำให้ต้องจ่ายเงินลงทุนสำหรับสินทรัพย์ประจำเพิ่มขึ้น) ก็จะมีผลทำให้ต้นทุนการผลิตของผลผลิตจากผึ้งลดลงด้วย

ค) การเพิ่มปริมาณจำนวนรังผึ้งให้เพียงพอจนสามารถทำการเลี้ยงผึ้งได้เต็มทีตามจำนวนของชุดหีบเลี้ยงและขนาดของอุปกรณ์ หรือสามารถรักษาค่าจำนวนรังผึ้งที่เลี้ยงทั้งหมดให้แข็งแรงเพียงพอที่จะนำไปเก็บน้ำหวานได้ทั้งหมด 326 รัง และจำนวนรังผึ้งทั้งหมด

326 รังนี้สามารถเก็บเกี่ยวน้ำผึ้งได้โดยเฉลี่ยต่อรังเท่ากับจำนวนที่ผึ้ง 235 รังเก็บได้ในปีนี้ คือเฉลี่ยรังละ 34.80 กิโลกรัม จะทำให้อัตราส่วนร้อยละของต้นทุนคงที่ต่อรายได้รวมลดลงจาก 45.0 เป็น 32.4 (ตารางที่ 5.3)

จากการศึกษาถึงภาวะการเลี้ยงผึ้งของผู้เลี้ยงผึ้งทั้งภาคเหนือ ในปีที่ผ่านมาการศึกษาพบว่ามีปัญหาอยู่ 2 ประการซึ่งมีผลทำให้ปริมาณผลผลิตน้ำผึ้งที่เก็บเกี่ยวได้ ต่ำ เนื่องจาก

1. ความแข็งแรงของรังผึ้ง เนื่องจากสภาพที่อ่อนแอของรังผึ้ง ก่อนเข้าสู่ฤดูการเก็บน้ำหวานของฟาร์มที่ศึกษาทั้ง 3 แห่ง และไม่อยู่ในวิสัยที่จะเลี้ยงให้ผึ้ง เพิ่มประชากรได้ทันทีที่จะนำไปเก็บน้ำหวานในช่วงฤดูดอกไม้บานได้ ผู้เลี้ยงผึ้งจึงทำการรวมรัง ซึ่งผลทำให้เกิดความสูญเสียจำนวนรังผึ้งไปจำนวนหนึ่ง สาเหตุที่ทำให้สภาพผึ้งในรังอ่อนแอ พอลจะสรุปได้ดังนี้

ก. อากาศเย็นจัดและการขาดแคลนเกสรในธรรมชาติ ทำให้ผึ้งแม่รังหยุดชะงักการวางไข่เพื่อเพิ่มประชากร

ข. ผึ้งถูกยาฆ่าแมลง จากการที่ผู้เลี้ยงผึ้งนำรังผึ้งไปเก็บ อาหารตามที่ต่าง ๆ ซึ่งบริเวณส่วนหรือรอบ ๆ ส่วนมีการใช้ยาฆ่าแมลง

ค. โรคและศัตรูผึ้ง ซึ่งเป็นผลจากสภาพภายในรังผึ้งอ่อนแอ เนื่องจากข้อ ก. และ ข.

2. ระยะเวลาการบานของดอกไม้ซึ่งเป็นแหล่งใหญ่ของการเก็บ น้ำผึ้ง อันได้แก่ ดอกลิ้นจี่ และลำไย

ก. ดอกลิ้นจี่และดอกลำไยบานพร้อมกันหรือเกือบจะไล่ ๆ กัน ซึ่งแตกต่างจากทุกปี มีผลทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งที่นำรังผึ้งไปเก็บน้ำหวานจากดอกลิ้นจี่ไม่สามารถขน ย้ายรังไปเก็บน้ำหวานจากดอกลำไยได้ทันเวลา

ข. ระยะเวลาการบานของดอกลำไยสั้น คือโดยปกติดอก ลำไยจะบานตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ถึงอาทิตย์แรกหรืออาทิตย์ที่สองของเดือนเมษายน แต่ใน ปีนี้ดอกลำไยบานถึงปลายเดือนมีนาคมเท่านั้น

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ปัญหาในข้อที่ 1 เป็นสิ่งที่ผู้เลี้ยงผึ้งสามารถควบคุมและแก้ไขได้ แต่สำหรับข้อ 2 เป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะควบคุมได้ แต่ก็สามารถแก้ไขได้ถ้าเกิดปัญหาเช่นนี้ขึ้น เช่น การวางแผนที่จะเก็บน้ำผึ้งจาก 2 แหล่งให้ได้ผลผลิตสูงสุด หรือการเลือกเก็บเฉพาะแหล่งใดแหล่งหนึ่ง นอกจากนี้ก็อาจหาแหล่งพฤษกาหารของผึ้งใหม่ นอกเหนือจากการเก็บน้ำหวานจากดอกส้มจี๋และลำไย

ในการเลี้ยงผึ้งของฟาร์มทั้ง 3 แห่งที่ศึกษา ประสพปัญหาเช่นเดียวกับที่กล่าวมา แต่ถ้าหากผู้เลี้ยงผึ้งทั้ง 3 แห่งสามารถแก้ปัญหาในข้อ 1 ได้ โดยสามารถนำรังผึ้งที่ขยายรังและเลี้ยงไว้ไปเก็บน้ำหวานได้ทั้งหมด และรังผึ้งทุกรังสามารถเก็บน้ำผึ้งโดยเฉลี่ยต่อรัง เท่ากับที่เก็บได้จากสภาพธรรมชาติในปีนี้จะทำให้สามารถเพิ่มปริมาณผลผลิตน้ำผึ้ง ซึ่งจะทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งมีรายได้เพิ่มขึ้นและกำไรเพิ่มขึ้นด้วย และอัตราส่วนร้อยละของต้นทุนการผลิตของผลผลิตจากผึ้งเลี้ยงต่อรายได้รวมจะลดลง ดังนี้

ส่งวน-เผ่าไทยฟาร์มผึ้ง จะมีต้นทุนการผลิตเป็น 42.6% ของรายได้รวม โดยลดลงจาก 58.4% ของรายได้รวม และกำไรสุทธิจะเพิ่มขึ้นจาก 41.6% ของรายได้รวม เป็น 57.4% ของรายได้รวม (ตารางที่ 5.3)

แสวงฟาร์มผึ้ง จะมีต้นทุนการผลิตเป็น 56.2% ของรายได้รวม โดยลดลงจาก 83.6% ของรายได้รวม และกำไรสุทธิจะเพิ่มขึ้นจาก 16.4% ของรายได้รวมเป็น 43.8% ของรายได้รวม (ตารางที่ 5.3)

ฟาร์มผึ้งมังกร จะมีต้นทุนการผลิตเป็น 33.5% ของรายได้รวม โดยลดลงจาก 68.1% ของรายได้รวม และกำไรสุทธิจะเพิ่มขึ้นจาก 31.9% ของรายได้รวมเป็น 66.5% ของรายได้รวม (ตารางที่ 5.3)

ตารางที่ 5.3 รายได้ ต้นทุน และกำไรสุทธิของผลผลิตจากฝั่งเลี้ยงต่อ 1 ไร่ของฟาร์มผึ้งทั้ง 3 แห่ง ในกรณีไม่เกิดการรวมรัง ก่อนเข้าสู่ฤดูการเก็บน้ำหวาน

รายการ	ฝั่ง- เม้าโทบฟาร์มฝั่ง		แสวงฟาร์มฝั่ง		ฟาร์มฝั่งมังกร	
	326 ไร่		300 ไร่		200 ไร่	
	จำนวนเงิน (บาท)	%	จำนวนเงิน (บาท)	%	จำนวนเงิน (บาท)	%
รายได้						
- ไม้ผึ้ง	3,234.67	59.8	2,408.00	48.9	3,776.70	74.4
- ไข่ผึ้ง	28.19	0.5	19.35	0.4	16.11	0.3
- ผึ้งแม่รังและรังผึ้ง	923.47	17.1	130.50	2.7	183.75	3.6
- รังผึ้งที่ขยายจำนวนเพิ่มขึ้น	1,106.75	20.5	2,333.33	47.4	1,100.00	21.7
- อาหารตัวอ่อน	79.75	1.5	-	-	-	-
- เกสรดอกไม้	31.90	0.6	28.67	0.6	-	-
รวมรายได้	5,404.73	100.0	4,919.85	100.0	5,076.56	100.0
ต้นทุน						
ต้นทุนแปรได้						
- ค่าผึ้งแม่รังและตัวผึ้ง	82.88	1.5	10.00	0.2	113.30	2.2
- ค่าอาหาร	283.83	5.3	235.29	4.8	29.30	0.6
- ค่าวัสดุสิ้นเปลือง	184.90	3.4	125.43	2.5	99.70	2.0
รวมต้นทุนแปรได้	551.61	10.2	370.72	7.5	242.30	4.8
ต้นทุนคงที่						
- ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ประจำ	386.96	7.2	448.58	9.1	332.66	6.5
- ค่าแรงงาน	817.18	15.1	831.20	16.9	606.00	11.9
- ค่าสวัสดิการลูกจ้าง	200.18	3.7	454.67	9.3	196.80	3.9
- ค่าน้ำมันและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับรถยนต์	178.46	3.3	104.43	2.1	128.47	2.5
- ค่าขนย้ายหีบเลี้ยงผึ้ง	28.99	0.5	126.67	2.6	25.00	0.5
- ค่าเช่าสถานที่วางหีบเลี้ยงผึ้ง	10.80	0.2	12.00	0.2	14.70	0.3
- ค่าเช่าสำนักงาน	44.17	0.8	200.00	4.1	75.00	1.5
- ค่าวัสดุสิ้นเปลือง	53.84	1.0	66.82	1.4	45.20	0.9
- ค่าซ่อมแซม	6.68	0.1	6.34	0.1	9.48	0.2
- ค่าน้ำค่าไฟ	2.00	0.1	6.24	0.1	1.62	0.0
- ดอกเบี้ยจ่าย	-	-	132.36	2.7	-	-
- เบ็ดเตล็ด	23.35	0.4	6.85	0.1	24.50	0.5
รวมต้นทุนคงที่	1,752.61	32.4	2,396.16	48.7	1,459.43	28.7
รวมต้นทุนทั้งหมด	2,304.22	42.6	2,766.88	56.2	1,701.73	33.5
กำไรสุทธิ	3,100.51	57.4	2,152.97	43.8	3,374.83	66.5

การเปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน

ผลตอบแทนจากการลงทุนผลิตผลผลิตจากผึ้งเลี้ยงจะเป็นการเปรียบเทียบระหว่างผลกำไรจากการดำเนินงานกับสินทรัพย์ประจำที่ใช้ในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นส่วนเงินลงทุนของกิจการ

การคำนวณอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนจะคำนวณโดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน} = \frac{\text{กำไรสุทธิหลังหักภาษี}}{\text{สินทรัพย์ประจำที่ใช้ในการดำเนินงาน}} \times 100$$

ตารางที่ 5.4 การเปรียบเทียบผลตอบแทนจากการลงทุนผลิตผลผลิตจากผึ้งเลี้ยงของฟาร์มผึ้งทั้ง 3 แห่ง

หน่วย : (บาท)

รายการ	ส่งวน-แม่ ไทยฟาร์มผึ้ง	แสวงฟาร์ม ผึ้ง	ฟาร์มผึ้ง มังกร
รายได้รวม	1,271,170.-	984,050.-	488,590.-
หักต้นทุนรวม	742,275.39	822,532.09	332,950.97
กำไรสุทธิรวม	528,894.61	161,517.91	155,639.03
หัก ภาษีเงินได้	-	-	-
กำไรสุทธิหลังหักภาษี	528,894.61	161,517.91	155,639.03
สินทรัพย์ประจำที่ใช้ในการดำเนินงาน	709,323.-	673,684.-	333,120.-
อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (%)	74.56	23.98	46.72

จากการเปรียบเทียบถึงอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนผลิตผลผลิตจากผึ้งเลี้ยงของฟาร์มทั้ง 3 แห่ง ซึ่งมีการเลี้ยงผึ้งและการจัดการ ขุดหีบเลี้ยงและอุปกรณ์ที่ใช้ โครงสร้างของเงินลงทุนในกิจการส่วนประกอบของต้นทุนแตกต่างกัน จะเห็นว่าอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนต่อปีในการผลิตผลผลิตจากผึ้งพันธุ์ในหีบมีมาตรฐานของแลงสกรือทของฟาร์มทั้ง 3 แห่งนั้น สูงมากเป็นที่น่าพอใจ โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราดอกเบี้ยของเงินกู้ทั่วไปของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งมีอัตราเฉลี่ย 17.5 ต่อปี